

Üniversite Öğrencilerinin Sağlık (Ruhsal Ve Fiziksel) Sorunları Ölçeğinin Geliştirilmesi

Development of the Health (Mental and Physical) Questionnaire of University Students

Ali Eryılmaz¹, M. Engin Deniz²

Öz. Üniversite yaşamı yetişkinliğe geçişte önemli bir aşamadır. Yaşamın her gelişim döneminde olduğu gibi üniversite eğitimi yıllarında da bireyler ruhsal ve fiziksel sağlık problemleri yaşamaktadırlar. Çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesinde lisans öğrenimine devam 826 (413 kişi açıklayıcı faktör analizi ve 413 kişi doğrulayıcı faktör analizi) öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, açıklayıcı ile bazı güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Çalışmada "Üniversite Öğrencilerinin Sağlık Sorunlarını Belirleme Ölçeği" geliştirilmiştir. Bu ölçek, Fiziksel ve Psikolojik Sağlık olmak üzere iki boyutlu bir yapı sergilemiştir. Açıklayıcı faktör analizi çalışmasının ilk aşamasında toplam 20 madde analize dahil edilmiştir. Analizin ilk aşamasında açıklanan varyansı %54. 56 olan altı boyutlu bir yapıya ulaşılmıştır. Analizin ilerleyen aşamasında Dik Döndürme yöntemiyle analize devam edilmiştir. Birden fazla faktöre giren ve de aralarındaki faktör yük değeri farkı 0.100'ün altında olan maddeler, analizden çıkartılmıştır. Nihayetinde iki boyutlu ve açıklanan varyansı %43.33 olan ve KMO değeri 0.870; $p < 0.01$ Kay Kare Değeri 1391.754 ve Serbestlik Derecesi 91 olan bir yapıya ulaşılmıştır. Ölçeğin, iç-tutarlılık analizine dayalı güvenilirlik analizlerinde, ölçek yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olarak bulunmuştur. Bu çalışmanın sonuçları literatürde gerçekleştirilen çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Örneğin yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin sorunlarının; ekonomik, akademik, psiko-sosyal, yaşam-sağlık ve kültürel-boş zaman olmak üzere beş temel boyutta toplandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler. Üniversite öğrencisi, fiziksel sağlık, ruhsal sağlık

Abstract. University life is an important step in transition to adulthood. The study continued on to undergraduate education at Yıldız Technical University on 826 students (413 descriptive factor analyses and 413 confirmatory factor analysis). In the study, some reliability analyzes were made with explanatory and reliability analyzes. The "Study on Determining Health Problems of University Students" was developed in the study. This scale exhibits a two-dimensional structure, Physical and Psychological Health. A total of 20 items were included in the analysis at the first stage of the exploratory factor analysis study. The variance explained in the first phase of the analysis is 54%. 56 is reached. The analysis was continued with the Vertical Rotation method in the progressive phase of the analysis. Items with more than one factor and a factor load difference of less than 0.100 between them were removed from the analysis. Finally, the two-dimensional and explained variance was 43.33% and the KMO value was 0.870; A structure with $p < 0.01$ Kay Square Value of 1391.754 and Degree of Freedom 91 was reached. In the reliability analysis of the scale based on the internal-consistency analysis, the scale was found to have a high degree of reliability. The results of this study are similar to those of the literature.

Keywords. University students, mental and physical health

¹Prof.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. e-mail: aeryilmz@yildiz.edu.tr

²Prof.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. e-mail: edeniz@yildiz.edu.tr

* Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Öğrenci Sorunları Çalışmasından Türetilmiştir.

GİRİŞ

Sağlıklı bir yaşam sürmek yaşamın her döneminde önemli olduğu gibi üniversite yıllarında da önemlidir. İnsan gelişimi açısından sağlık sorunları incelendiğinde bebeklik-çocukluk ile yaşlılık döneminde en çok fiziksel sağlık sorunlarının yaşandığı görülmektedir. Ergenliğin sonu ve yetişkinliğin başlangıç yıllarını oluşturan üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu dönem, sağlık sorunlarının azlığı açısından zirve yıllar olarak kabul edilmektedir (Santrock, 2004). Üniversite eğitimi alan öğrenciler arasında her ne kadar sağlık sorunları az görülse de hiç görülmediği anlamına gelmemektedir.

Üniversite öğrencilerinin sağlık sorunlarını fiziksel ve ruhsal açıdan iki önemli notada toplamak mümkündür. Fiziksel sağlık problemleri açısından bir değerlendirme yapıldığında, üniversite öğrencilerinin gerek akut gerekse kronik sağlık problemlerini yaşamaktadırlar. Gribal enfeksiyonlar, apandisit, toksik şok sendromu, tüberküloz, AIDS, kazalara bağlı yaralanmalar, madde kullanımının ortaya çıkardığı sağlık sorunları, alt ve üst solunum yolları enfeksiyonları gibi sorunlar üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar olarak değerlendirilmektedir (Grace, 1997).

Üniversite öğrencilerinin sorunlarının bir diğer boyutunu ise ruhsal sağlık sorunları oluşturmaktadır. Ruhsal sağlık sorunlarının içerisine stres, depresyon, anksiyete, kişilik bozuklukları, madde bağımlılığı, yeme bozuklukları gibi pek çok sorun girmektedir (Du, Li, Niu & Zhang, 2008; Gohar Khawaja, & Dempsey, 2007; Stallman & Shochet, 2009). Amerika'da gerçekleştirilen bir çalışmada üniversite öğrencilerinin ruhsal sorunlarının her geçen gün arttığı bulunmuştur (Gallagher, 2005).

Türkiye'de de üniversite öğrencileri gerek fiziksel sağlık gerekse ruhsal sağlık problemleri yaşamaktadırlar (Özdel, Bostancı, Özdel, & Oğuzhanoglu, 2002; Özgüven, 1990; Şimşek, Koruk & Altındağ, 2007; Turhan, İnandı, Özer & Akoğlu, 2011). Üniversite öğrencilerinin sağlık sorunlarının ölçülmesinde daha çok klinik odaklı ölçeklerin (Özdel, Bostancı, Özdel, & Oğuzhanoglu, 2002; Şimşek, Koruk & Altındağ, 2007; Turhan, İnandı, Özer & Akoğlu, 2011) ya da sınıflamalı ve sıralamalı ölçeklerin kullanıldığı görülmektedir (Gizir, 2005; Özkan ve Yılmaz, 2010; Sahin ve Şahin-Fırat, 2009; Yavuzer, 1987; Yavuzer ve arkadaşları, 2005). Oysaki üniversite öğrencileri klinik olmayan örneklem bağlamında değerlendirilmektedir. Ayrıca sadece sağlık uzmanlarının değil de akademisyenlerin, psikolojik danışmanların ve psikologların da kullanımına uygun aralıklı ölçeklere de ihtiyaç vardır. Üniversite öğrencilerinin gerek fiziksel gerekse psikolojik sağlık sorunlarının olması onların fiziksel, toplumsal ve psikolojik işlevselliklerini olumsuz olarak etkilemektedir (Du, Li, Niu & Zhang, 2008; Gohar Khawaja, & Dempsey, 2007; Stallman & Shochet, 2009). Tüm bu nedenlerden dolayı bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin gerek fiziksel gerekse sağlık sorunlarını bir arada ölçebilecek bir ölçme aracının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin sağlık alanındaki sorunlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Çalışmada ölçek geliştirme aşamaları takip edilmiştir. Bu noktada çalışmada açılımlı faktör analizi çalışmaları ile güvenilirlik analizi çalışmaları yürütülmüştür.

Araştırma Grubu

Çalışmada iki grup üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir. Açıklayıcı analiz için oluşturulan çalışma grubunda, Yıldız Teknik Üniversitesinde farklı fakültelerde öğrenim gören, 204 kadın (%49.4) ve 209 erkek (%50.6) olmak üzere toplam 413 yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, geliştirilen ölçeğin geçerliğini test etmek amacıyla UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu Doğan ve arkadaşları tarafından uyarlanmıştır (2011). Ölçek sekiz maddeden oluşmaktadır. Maddelerden ikisi ters kodlanmaktadır. Ölçeğin güvenirliği 0.72 olarak bulunmuştur.

İşlem

Ölçek geliştirme çalışmaları bağlamında, öğrencilerin kişisel-sosyal, sağlık ve üniversite ortamına yönelik toplam bir ölçek deneme formu oluşturulmuştur. Bu ölçek deneme formu; 413 kişilik bir gruba açıklayıcı faktör analizi çalışması için uygulanmıştır. Daha sonra ise 413 kişilik bir başka gruba ölçek doğrulayıcı faktör analizi çalışması için uygulamıştır. Ayrıca iç tutarlılığa dayalı güvenirlik analizi de gerçekleştirilmiştir.

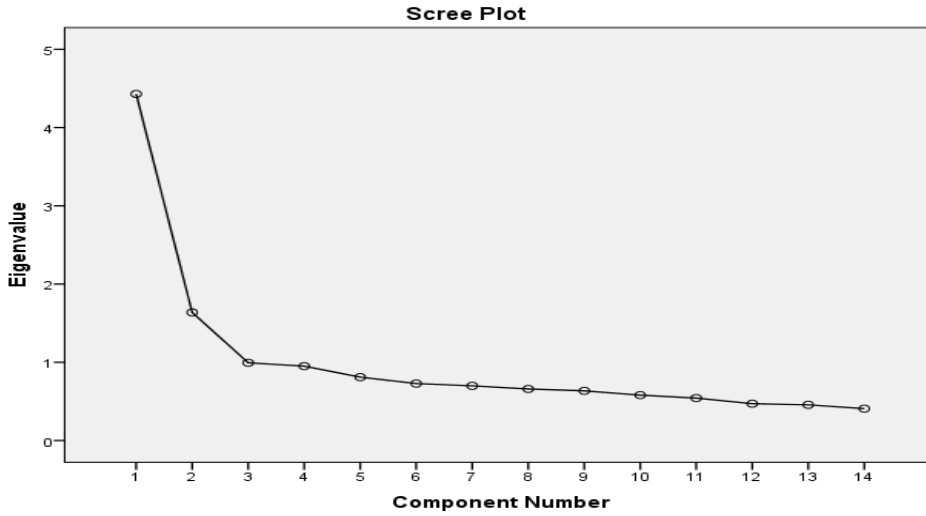
BULGULAR

Açıklayıcı Faktör Analizine Yönelik Bulgular

Açıklayıcı faktör analizi çalışmasının ilk aşamasında toplam 20 madde analize dahil edilmiştir. Analizin ilk aşamasında açıklanan varyansı %54.56 olan altı boyutlu bir yapıya ulaşılmıştır. Analizin ilerleyen aşamasında Dik Döndürme yöntemiyle analize devam edilmiştir. Birden fazla faktöre giren ve de aralarındaki faktör yük değeri farkı 0.100'ün altında olan maddeler, analizden çıkartılmıştır. Nihayetinde iki boyutlu ve açıklanan varyansı %43.33 olan ve KMO değeri 0.870; $p < 0.01$ Kay Kare Değeri 1391.754 ve Serbestlik Derecesi 91 olan bir yapıya ulaşılmıştır.

Tablo 1. Sağlık sorunlarına yönelik açıklayıcı faktör analizi sonuçları

Madde No	Boyutlar	
	Psikolojik Sağlık	Fiziksel Sağlık
o46	,696	
o38	,665	
o39	,646	
o49	,646	
o41	,604	
o47	,604	
o51	,600	
o52	,587	
o3		,702
o2		,702
o5		,673
o4		,574
o6		,563
o10		,481
Açıklanan Varyans	24.50	18.84
Öz-Değer	3.43	2.64

Şekil 1. Sağlık Alanında Sorunlar Ölçeğine İlişkin Saçılma Diyagramı

Ölçeğin Geçerliliğine Dair Bulgular

Ölçeğin uyum geçerliği UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu ile gerçekleştirilmiştir. Sağlık Sorunları Ölçeği alt boyutları ile UCLA Yalnızlık Ölçeği Kısa Formu arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyonu ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre psikolojik sağlık sorunları ile yalnızlık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde (0.42; $p < 0.01$) bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde fiziksel sağlık sorunları ile yalnızlık arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde (0.21; $p < 0.01$) bir ilişki bulunmuştur.

Ölçeğin Güvenirliğine Dair Bulgular

Ölçeğin alt boyutlarının ve tamamının güvenilirlik değerleri iç tutarlık yöntemiyle incelenmiştir. Buna göre ölçeğin psikolojik sorunlar boyutunun iç tutarlık katsayısı 0.80; fiziksel sorunlar boyutunun iç tutarlık katsayısı 0.71 olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam puanının iç tutarlık katsayısı ise 0.82 olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda ölçeğin yüksek güvenilirlik değerlerine sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin yaşadıkları fiziksel ve psikolojik sorunları ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre Fiziksel Sağlık ve Ruhsal Sağlık olmak üzere iki boyutlu bir ölçeğe ulaşılmıştır.

Gerek ulusal (Özdel, Bostancı, Özdel, & Oğuzhanoglu, 2002; Şimşek, Koruk & Altındağ, 2007; Turhan, İnandı, Özer & Akoğlu, 2011) gerekse uluslararası (Du, Li, Niu & Zhang, 2008; Gohar Khawaja, & Dempsey, 2007; Stallman & Shochet, 2009) çalışmalarda üniversite öğrencilerinin sorunlarını belirlemeye yönelik araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Anılan çalışmalarda fiziksel ve psikolojik sağlık problemlerinin ayrı ayrı ölçeklerle incelendiği görülmektedir. Bu çalışmada ise psikolojik ve fiziksel sağlık problemleri tek bir ölçeğin iki

farklı boyutu olarak değerlendirilmiştir. Bu yönüyle bu çalışma diğer çalışmalardan farklılaşmaktadır.

Özellikle ulusal düzeyde yapılan çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin sorunları daha çok sınıflamalı ölçeklerle incelenmektedir (Gizir, 2005; Özkan ve Yılmaz, 2010; Sahin ve Şahin-Fırat, 2009; Yavuzer, 1987; Yavuzer ve arkadaşları, 2005). Bu çalışmada geliştirilen ölçek ise, aralıklı bir ölçektir. Bu boyutuyla bu çalışma literatürde gerçekleştirilen diğer çalışmalardan farklılaşmaktadır.

Bu çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak birkaç öneri geliştirilebilir. Öncelikle üniversite öğrencilerinin sağlık ve fiziksel sorunlarını belirlemek için bu çalışmada geliştirilen ölçek kullanılabilir. Böylece çok kısa sürede sorun yaşayan öğrencilere ulaşılmış olur ve onların hastaneye sevk ve tedavi süreci de hızlandırılmış olur. Ayrıca, üniversitelerde bulunan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezlerinde de bu çalışmada geliştirilen ölçek gerek önleyici gerekse geliştirici çalışmalarda kullanılabilir.

KAYNAKÇA

- Abouserie, R. (1994). Sources and levels of stress in relation to locus of control and self esteem in university students. *Educational psychology, 14*(3), 323-330.
- Doğan, T., Çötök, N. A., & Tekin, E. G. (2011). Reliability and validity of the Turkish Version of the UCLA Loneliness Scale (ULS-8) among university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 15*, 2058-2062.
- Du, J., Li, Y., Niu, J., & Zhang, H. (2008). Correlative study on mental health, coping styles and posttraumatic stress response among medical students. *Chinese Journal of Clinical Psychology, 16*(2), 183-185.
- Gallagher, R. (2005). National survey of counseling center directors (Monograph Series No. 80). Alexandria, VA: International Association of Counseling Services.
- Gizir, C. A. (2005). Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin problemleri üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(2), 196-213.
- Gohar Khawaja, N., & Dempsey, J. (2007). Psychological distress in international university students: An Australian study. *Australian Journal of Guidance and Counselling, 17*(1), 13-27.
- Grace, T. W. (1997). Health problems of college students. *Journal of American College Health 45*, 6, 243-251.
- Ibrahim, A. K., Kelly, S. J., Adams, C. E., & Glazebrook, C. (2013). A systematic review of studies of depression prevalence in university students. *Journal of psychiatric research, 47*(3), 391-400.
- Özdel, L., Bostancı, M., Özdel, O., & Oğuzhanoglu, N. K. (2002). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3*(3), 155-161.
- Özkan, S., & Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 5*(13), 151-173.
- Özguven, İ. E. (1992). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve baş etme yolları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7*(7), 5-13.
- Santrock, J. W. (2004). *Life-span development*. Belmont, CA: McGraw-Hill Higher Education.
- Stallman, H. M. (2010). Psychological distress in university students: A comparison with general population data. *Australian Psychologist, 45*(4), 249-257.
- Stallman, H. M., & Shochet, I. M. (2009). Prevalence of mental health problems in Australian university health services. *Australian Psychologist, 44*(2), 122-127.
- Storrie, K., Ahern, K., & Tuckett, A. (2010). A systematic review: students with mental health problems—a growing problem. *International journal of nursing practice, 16*(1), 1-6.
- Sahin, I., & Fırat, N. Ş. (2009). Üniversite öğrencilerinin sorunları. *Education Sciences, 4*(4), 1435-1449.
- Şimşek, Z., Koruk, İ., & Altındağ, A. (2007). Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin riskli sağlık davranışları. *Toplum Hekimliği Bülteni, 26*(3), 19-24.
- Turhan, E., İnandı, T., Özer, C., & Akoğlu, S. (2011). Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. *Turkish Journal of Public Health, 9*(1), 33-44.
- Yavuzer, H. (1987). Üniversite gençliğinin sorunları. *İstanbul Üniversitesi Bülteni*. Cilt III, Sayı 3-4, 73-91.

- Yavuzer, H., Meşeci, F., Demir, İ., Sertelin, Ç. (2005). Günümüz üniversite gençliğinin sorunları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 79-91.
- Zivin, K., Eisenberg, D., Gollust, S. E., & Golberstein, E. (2009). Persistence of mental health problems and needs in a college student population. *Journal of affective disorders*, 117(3), 180-185.